

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Teze bakalářské práce

Současná čínská rodina

Klára Justová

2015 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na současnou čínskou rodinu a problematiku spojenou s politikou jednoho dítěte. Teoretická část je rozdělena do dvou oblastí. První oblast se věnuje tradiční čínské rodině, rodinným vztahům, manželství před zlomovou Kulturní revolucí. Druhá oblast teoretické části podává pohled na čínskou společnost, především na rodinu, po zlomové revoluci a dále je zaměřena na změny ve společnosti, v pojetí rodiny a věnuje se z velké části politice plánovaného rodičovství, známé spíše jako politika jednoho dítěte. V praktické části jsou rozebrány a shrnuty odpovědi obyvatel Číny, stejně jako Číňanů žijících zde v České republice.

Klíčová slova: Čína, rodina, manželství, výchova, rodinné vztahy, politika, ekonomická situace

Úvod

Rodina je považována za jednu ze základních sociálních skupin osob navzájem spjatých manželstvím, příbuzenstvím či adopcí. Pojem rodina má několik možností chápání, záleží na úhlu pohledu. Pro nás je zřejmě nejběžnější představit si rodinu jakožto jednotku, kterou vymezují funkce reprodukční, kulturně výchovné, emocionální a sociálně psychologické. Základními prvky rodiny jsou muž a žena, (otec a matka) a jejich děti. Rozšířená rodina zahrnuje prarodiče a další příbuzné. Tento klasický a nám běžný pohled na model rodiny je téměř po celém světě. Rozlišné je však vnímání rodinných vztahů, práv a povinností rodin nebo začlenění do společnosti. Každý stát, každá země má i jinou politiku, do níž rodinu začleňuje.

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila rodinu v Číně. Současná čínská rodina je téma pro nás poněkud vzdálené, ale i v několika ohledech blízké. Pro mě je to velice poutavé téma, jelikož rodina v Číně prošla za poslední roky několika znatelnými změnami.

Celkově čínská kultura má dlouhou tradici, kompletně odlišnou od naší české či obecně evropské. Čína je pro nás zemí velice vzdálenou, nejen geograficky, ale i kulturně. Odlišné smýšlení i chápání světa, odlišné touhy a přání obyvatel. Je to země plná fascinujících jevů, krásné přírody, nesmírně milých a vstřícných lidí.

V této práci jsem se zaměřila na porovnání tradiční čínské rodiny a rodiny současné. Dále i na srovnání s českou rodinou. Je až neuvěřitelné, jak vlastně jeden člověk, jedna diktatura dokázala kompletně změnit vývoj věcí. Čína měla problém s přelidněním, a tak došlo k radikálnímu zásahu na podporu redukce obyvatel. Byla zavedena politika omezující volné rozhodování rodičů mít či nemít více dětí.

V teoretické části jsem čerpala z české i zahraniční literatury. Zaměřila jsem se na změny týkající se rodiny v postupu času. Od tradičního pojetí, přes zlomovou Kulturní revoluci, až po dnešní současnou rodinu. Na to navazuje část praktická, kde jsou reakce a názory informátorů, kteří pocházejí přímo z Číny, tedy bezprostředně z prostředí, kde je zavedena politika jednoho dítěte.

Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je charakterizovat rodinu v Číně, zaměřit se na změny v postavení a vnímání rodiny v minulosti a v době současné, tedy od zlomové kulturní revoluce. Významná část bakalářské práce se váže k politice plánovaného rodičovství, k velmi zásadnímu postoji čínské politiky zasahující do životů nespočtu lidí. Dílčím záměrem práce je zjistit, jaký je model tradiční čínské rodiny a jaké jsou jeho hlavní atributy. Veškeré poznatky o čínské rodině podléhají srovnání s modelem rodiny v Evropě, konkrétně srovnání rodinných vztahů, povinností a celkového náhledu společnosti na rodinu.

Práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou a praktickou. Část první, teoretická, je založena na zpracování analýzy sekundárních dat získaných studiem dokumentů k danému tématu.

V této části se metodika opírá o studium odborných knih, článku i online dokumentů zabývajících se Čínou obecně, ale i konkrétně jednotlivými mezníky v historii Číny. V závěru bakalářské práce je uveden celkový seznam zdrojů.

V části druhé, praktické, je především využito kvalitativní metody sběru dat formou techniky polostrukturovaných rozhovorů s informátory. V mojí bakalářské práci jsou informátoři samotní členové čínských rodin žijících v České republice, ale také přímo v Číně.

Výsledky a závěry výzkumného šetření

Bakalářská práce měla za cíl přiblížit současnou rodinu v Číně a zároveň charakterizovat změny, ke kterým docházelo postupem času. Rodina tvoří neodmyslitelnou součást každé společnosti na světě. V Číně je velmi patrné, že rodina vždy byla a stále je jedním z nejdůležitějších prvků života lidí. Všechny vztahy ve společnosti se odvíjejí právě od těch rodinných, ze kterých je čerpáno do všech ostatních oblastí. Věrnost, oddanost, úcta a mnoho dalšího se nachází téměř v každé rodině a je očekáváno od dětí projevovat lásku k rodičům a náležitě se o ně postarat.

V tomto spatřuji veliký rozdíl oproti modelu rodiny zde v České republice, obecně v Evropě. Vztahy v rodině nejsou v mnoha případech až takto vřelé. Děti ke svým rodičům nechovají takové city, jako děti v Číně. Stejně tak i rodiče neprojevují patřičně svou lásku k dětem.

Cílem teoretické části bylo objasnit vývoj postavení a nahlížení na čínskou rodinu v průběhu času. Tradiční společnost v Číně před vládou Mao Ce- Tunga byla odlišná od té současné, po kruté Kulturní revoluci, která vše změnila a zasáhla do mnoha sfér života lidí.

Teoretická část popisuje hlavní změny týkající se rodiny před revolucí a po ní. Změny týkající se výběru partnera, svatby, manželství, rozvodu, ale především změny a inovace v politice, konkrétně zavedení politiky plánovaného rodičovství.

Praktická část měla za cíl zjistit názory a postoje samotných Číňanů. Díky několika rozhovorům uskutečněných osobně či pomocí sociální sítě, je možné vyvodit závěry, jak na situaci v Číně nahlíží Číňané zde v České republice, stejně tak přímo obyvatelé Číny.

Z celkově 15 oslovených osob mají sourozence pouze 4 osoby, z nichž 3 jsou starší 30 let. Můžeme tedy konstatovat na základě tohoto zjištění, že čínské rodiny se vážně více zamýšlejí nad tím, zda druhé dítě mít, zaplatit za něj, či nikoliv. Samozřejmě záleží na finanční stránce rodiny, jak je již psáno výše.

Z uskutečněných rozhovorů je více než patrné, že si Číňané v České republice, ale i jinde, stojí za názorem, že zavedení politiky jednoho dítěte bylo potřebné a nezbytné. Pokud by se podobná opatření nezavedla, vedlo by to k velikému problému. Všech 15 oslovených vidí spíše pozitiva, než negativa. To potvrzují všichni dotázaní.

Shodují se, že určité změny by současná politika jednoho dítěte již potřebovala. K uvolnění sice dochází, ale problémy s tím spojené hned tak nezmizí.

Zda politika plánovaného rodičovství stojí za odchodem obyvatel do ciziny, je nejasné. Nedá se to přímo potvrdit či vyvrátit, jelikož k tomu neexistují žádné oficiální podklady. Informátoři to spíše jako důvod nevidí, ale nejsou si naprosto jistí, určitá pravděpodobnost tam zajisté je. Pro Číňany zde v České republice to důvod přijet sem nebyl. Většinou z Číny lidé odchází za lepšími životními podmínkami, za lepší prací anebo za příbuznými.

Čínská rodina si do dnešní podoby prošla mnoha změnami, které ji více či méně poznamenaly.

Moderní doba ovlivňuje všechny oblasti našich životů a jinak tomu není ani v Číně. Současná čínská rodina je odlišná od té naší, české, avšak nedá se hodnotit, zda lepší či horší. Na to neexistuje jednotný názor, tyto hodnoty se srovnávat nedají. Jediné, co se dá, učit se od sebe navzájem.

Vybrané zdroje

FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 1998. ISBN 80-7106-249-9

CHENG, Anne. *Dějiny čínského myšlení*. Praha: DrahmaGaia, 2006. ISBN 80-86685-52-7

GREENHALGH, Susan. *Just one child: science and policy in Deng's China*. Berkeley: University of California Press, 2008. ISBN 9780520253391

YANG, C. *The chinese family in the communist revolution*. Westport: Greenwood Press, 1984. ISBN 978-1258105440